

Martin Duijkers: 'Dronten wordt hét groene kenniscentrum'

Studeren in de gouden driehoek

HAS'ers zijn de kennisintermediairs van de toekomst. Hoe worden zij klaargestoomd voor hun toekomstige taak? En kun je met de lage studentenaantallen de kwaliteit van het onderwijs wel op peil houden?

Onderwijscoördinator Martin Duijkers van de CAH Vilentum in Dronten:

„Wij willen de plek zijn waar bedrijfsleven, onderzoek en onderwijs elkaar ontmoeten.”

Ze worden vertegenwoordiger, adviseur, praktijkonderzoeker of nemen thuis het agrarisch bedrijf over. Studenten van de Agrarische Hogeschool staan dicht bij de praktijk en moeten informatie vanuit wetenschap of beleid kunnen vertalen naar het boerenlevens. Zo was het altijd en zo zal dat blijven. Het bedrijfsleven staat te springen om deze mensen, want het aantal afgestudeerden is lang niet genoeg om de vele grijze hoofden in de sector op te volgen. De CAH Vilentum in Dronten levert relatief veel 'plantentelers' af. Jaarlijks beginnen daar zo'n dertig studenten aan een studie Tuin- en Akkerbouw. Martin Duijkers is als teammanager verantwoordelijk voor deze opleiding en is daarnaast docent bodemkunde.

In hoeverre verschilt het huidige onderwijs met, pak hem beet, twintig jaar geleden?

„Twintig jaar geleden volgde je eerst een aantal jaren vakken die om de paar maanden werden afgesloten met een examen. In het derde jaar deed je stage om je te oriënteren en in het vierde jaar volgde een specialisatie op het beroep. Sinds de landelijke invoering van het competentiegericht onderwijs in de jaren 90 is de nadruk veel meer komen te liggen op de persoonlijke ontwikkeling. Studenten maken kennis met verschillende beroepsprofielen en worden gericht geholpen met het ontwikkelen van vaardigheden en de juiste houding die bij de beroepen horen. Samen met het bedrijfsleven hebben we gekeken: wat moet iemand kunnen om een bepaald beroep uit te oefenen? Daar is een lijst met beroepstaken uit voortgekomen, die we hebben opgeknipt in modules van een half jaar. In die modules werken de studenten samen met hun mentor aan opdrachten waarin bijvoorbeeld aandacht is voor leiding geven aan veranderingsprocessen, het opstellen van een strategisch plan of een bedrijfsanalyse. Op die manier sluiten we direct aan bij de arbeidsmarkt.”

Moet je als je boer wilt worden nog wel op de HAS zijn?

„Ja, dan ben je juist hier aan het goede adres. Want ook de bedrijfsopvolger heeft baat bij die competenties. Al was het maar omdat hij eerst nog even een paar jaar buiten de deur gaat werken, voordat hij thuis het bedrijf overneemt. Of om beter te kunnen communiceren met de voorlichter of met personeel. Voor degene die al zeker weet dat hij het bedrijf over gaat nemen, hebben we zelfs een aparte opleiding: 'Agrarisch Ondernemerschap' in Tuin- en Akkerbouw.”

Maar hoe zit het met de praktische kennis? Weet een student nog het onderscheid tussen verschillende stikstofvormen of hoe de bandendruk doorwerkt in de bodem?

„De CAH heeft er nadrukkelijk voor gekozen om de kenniscomponent volledig te behouden. Die zit als een soort tweede laag in het onderwijs. De student werkt er alleen op een andere manier aan. Hij rolt niet meer van het ene vak in het andere. Hij past de kennis direct toe. Dat motiveert, omdat hij meteen ziet waarom die kennis nuttig is. Meer dan ooit komen de studenten voor opdrachten op onze schoolboerderij; een bedrijf met 300 hectare akkerbouw. Ook worden ze tijdelijk verantwoordelijk voor een van de gewassen in onze tuinbouwkas, om te leren hoe planten groeien. Daar hoort theorie bij, inclusief practica in ons laboratorium. En dan zijn er nog de praktijkstages. Onze studenten gaan in de eerste twee jaren naar boerenbedrijven in binnen- en buitenland. Dat vinden wij heel belangrijk omdat we mensen willen opleiden die midden in de praktijk en in de maatschappij staan.”

Kunnen jullie voor dertig studenten per jaar wel specialistische docenten aanhouden die bijvoorbeeld alles weten van bemesting, gewasbescherming of veredeling?

„Er lopen hier veel specialisten rond. Maar je kunt inderdaad niet alle expertise zelf in huis hebben. We werken daarom samen met andere HAO's en er zijn gastcolleges. Op gebied van glastuinbouwtechniek bijvoorbeeld zit elders in Nederland veel meer kennis. Wij richten ons vooral op ondernemerschap, veredeling en teelt. Voor verdiepende modules op gebied van kasteknik kunnen onze studenten bijvoorbeeld naar Den Bosch. En andersom krijgen wij studenten van andere HBO's over de vloer.”

„Maar dat is niet de enige manier waarop wij aan kennis werken. Er zijn landelijk afspraken gemaakt over een nieuw systeem van expertisecentra, waarbij het hoger beroepsonderwijs de opdracht heeft gekregen om praktijkonderzoek op te pakken. In Dronten richten we ons op Agro, Food en Ondernemen. Dat hebben we onderverdeeld in thema's, of lectoraten, waarvan we actuele kennis op peil houden. Dat zijn op dit moment Ondernemerschap en Samenleving, Duurzame Energie en Groene Grondstoffen, Organics en Precisielandbouw. Om van dat laatste een voorbeeld te geven: naast onze schoolboerderij zit het praktijk- en trainingscentrum voor akkerbouw en landbouwtechniek PTC+. Het idee is om een centrum voor precisielandbouw op te zetten, waarbij we de koppeling maken tussen

gewas en techniek. We krijgen er daardoor een hele onderzoeksfunctie bij.”

Onderzoek, is dat niet een taak van Wageningen Universiteit?

„Het verschil met de universiteit op dat gebied vervaagt. Natuurlijk moet je voor het fundamentele onderzoek in Wageningen zijn maar als het gaat om de koppeling met de landbouwpraktijk dan verschuiven er zaken naar ons. Deels zijn dat samenwerkingsverbanden met WUR en soms zitten we een beetje in elkaars vaarwater. Ons doel is om dé plek te worden waar bedrijfsleven, onderzoek en onderwijs elkaar ontmoeten. De gouden driehoek op één locatie.”

Op welke manier komen studenten tijdens hun studie in aanraking met het bedrijfsleven?

„Bedrijven zijn onder andere via de expertisecentra aan ons verbonden. Wij werken intensief samen met bijvoorbeeld het Landbouw Economisch Instituut (LEI), Praktijkonderzoek Plant en Omgeving (PPO) van Wageningen UR en met LTO Noord. Medewerkers van deze organisaties geven bijvoorbeeld gastcolleges binnen de lectoraten. Daarnaast gaan studenten in hun vierde jaar aan de slag bij bedrijven en doen zij opdrachten die wij samen met het bedrijfsleven hebben gemaakt. Denk bijvoorbeeld aan bedrijven als DLV, Agrifirm, CZAV, HLB of het IRS, maar ook bedrijven in de gewasbescherming, landbouwtechniek of veredeling. Daarbij is het mogelijk dat studenten hun afstuderen koppelen aan hun bedrijfsstage, zodat ze voor een bedrijf diep in de materie kunnen duiken.”

Er is veel vraag naar jullie afgestudeerden. Hoe proberen jullie meer studenten te trekken?

„Er hangt nog altijd het imago dat wij boeren opleiden. Dat doen we ook. Maar we doen veel meer dan dat. Ik hoor van studenten dat ze zich soms haast moeten 'verdedigen', omdat mensen niet in de gaten hebben hoe veelzijdig de agrarische sector is: nieuwe markten, nieuwe diensten, nieuwe producten, nieuwe samenwerkingsverbanden. Driekwart van de studenten komt thuis van een bedrijf. Die zijn trots op hun sector; die hoeven we niet te overtuigen. De echte yup in de stad, daar hoeft je geen energie in te steken. Waar we wel meer moeite voor willen doen, zijn de scholieren die via familie of vrienden een bepaalde link met de landbouw of groene sector hebben. Daar hebben we ook de hulp van het bedrijfsleven bij nodig. Samen zullen we moeten laten zien wat de sector te bieden heeft.” ■